

Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 8 maja 2014 r. *

Artykuł 99 regulaminu postępowania — Dyrektywa 2003/4/WE — Ważność — Publiczny dostęp do informacji dotyczących środowiska — Wyjątek od obowiązku ujawniania informacji dotyczących środowiska, w sytuacji gdy ich ujawnienie mogłoby negatywnie wpłynąć na możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu — Fakultatywny charakter tego wyjątku dla państw członkowskich — Artykuł 6 TUE — Artykuł 47 akapit drugi karty

W sprawie C-329/13

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Unabhängiger Verwaltungssenat Wien (Austria) postanowieniem z dnia 12 czerwca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 czerwca 2013 r., w postępowaniu:

Ferdinand Stefan

przeciwko

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: M. Safjan, prezes izby, A. Prechal (sprawozdawca) i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu F. Stefana osobiście,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu greckiego przez G. Karipsiadisa, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu francuskiego przez C. Diéga oraz S. Meneza, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez C. Meyer-Seitz oraz C. Hagermana, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

- w imieniu Parlamentu Europejskiego przez L. Visaggia oraz P. Schonarda, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Rady Unii Europejskiej przez J. Herrmanna oraz M. Moore’a, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Pignataro-Nolin oraz H. Krämera, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o orzekaniu w drodze postanowienia z uzasadnieniem na podstawie art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy ważności i wykładni dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz.U. L 41, s. 26).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu F. Stefana z Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (ministerstwem federalnym ds. rolnictwa, leśnictwa, środowiska i gospodarki wodnej, zwanym dalej „Bundesministerium”) w przedmiocie odmowy udostępnienia F. Stefanowi przez to ministerstwo informacji w dziedzinie środowiska.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Zgodnie z art. 2 dyrektywy 2003/4, zatytułowanym „Definicje”:

„Dla potrzeb niniejszej dyrektywy:

- 1) »informacje o środowisku« oznaczają informacje w formie pisemnej, wizualnej, dźwiękowej, elektronicznej lub innej formie materialnej, dotyczące:

a) stanu elementów środowiska, takich jak [...] woda [...];

[...]”.

- 4 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Dostęp do informacji o środowisku na wniosek”, w ust. 1 stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, że organy władzy publicznej, zgodnie z postanowieniami niniejszej dyrektywy, są obowiązane udostępnić informacje o środowisku, które znajdują się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone, każdemu wnioskodawcy na jego wniosek, bez konieczności wykazania przez niego interesu”.

5 Artykuł 4 omawianej dyrektywy, zatytułowany „Wyjątki”, w ust. 2 stanowi:

„Państwa członkowskie mogą zdecydować o odmowie udostępnienia informacji o środowisku, jeśli ujawnienie takich informacji negatywnie wpłynie na:

[...]

c) toczące się postępowanie sądowe, szanse jakiejkolwiek osoby na sprawiedliwy proces [właściwy przebieg postępowania sądowego, możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu] [...];

[...]”.

Prawo austriackie

6 Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt (Umweltinformationsgesetz) (ustawa federalna o dostępie do informacji w dziedzinie środowiska, BGBl. 495/1993), w brzmieniu obowiązującym w czasie, w którym zaistniały istotne dla postępowania głównego okoliczności faktyczne (zwana dalej „UIG”), służy transpozycji dyrektywy 2003/4.

7 Zgodnie z art. § 4 ust. 2 UIG swobodnie dostępne są informacje dotyczące w szczególności stanu elementów środowiska, takich jak woda.

8 Zgodnie z § 6 ust. 2 UIG:

„Informacje dotyczące środowiska inne niż wymienione w § 4 ust. 2 są udostępniane, jeżeli ich ujawnienie nie miałoby negatywnego wpływu na:

[...]

7) właściwy przebieg postępowania sądowego, możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu [...]”.

Okoliczności faktyczne analizowane w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

9 W pierwszej połowie listopada 2012 r. wskutek intensywnych opadów doszło do wylewu rzeki Drawy na jej austriackim odcinku. Duża powódź wyrządziła znaczne szkody materialne, w szczególności na obszarach zamieszkałych położonych w pobliżu brzegów tej rzeki.

10 W następstwie doniesień prasowych, z których wynikało, że do wystąpienia powodzi istotnie przyczyniła się błędna obsługa śluz, Staatsanwaltschaft Klagenfurt (prokuratura w Klagenfurcie) wszczęła postępowanie przygotowawcze skierowane w szczególności przeciwko dozorczy właściwych śluz.

11 Pragnąc uzyskać informacje, które umożliwiłyby wyjaśnienie okoliczności, w jakich doszło do wylewu rzeki, w dniu 26 listopada 2012 r. F. Stefan zwrócił się do Bundesministerium z wnioskiem o udostępnienie informacji dotyczących poziomów i przepływów wody na rzece Drawie na wysokości elektrowni Rosegg-St Jakob, Feistritz-Ludmannsdorf, Ferlach-Maria Rain i Annabrücke w okresie od 30 października do 12 listopada 2012 r.

12 Decyzją z dnia 8 marca 2013 r. Bundesministerium odmówiło udostępnienia rzeczonych informacji. Odmowę uzasadniło w szczególności tym, że ujawnienie wnioskowanych informacji mogłoby mieć negatywny wpływ na właściwy przebieg postępowania karnego i mogłoby naruszyć gwarancję

rzetelnego procesu w odniesieniu do osób, przeciwko którym prowadzone jest postępowanie, wobec czego owe informacje dotyczące środowiska nie mogą zostać udostępnione do czasu zakończenia postępowania karnego.

- 13 Po wpłynięciu skargi na tę decyzję odmowną sąd odsyłający stwierdził, że prawo austriackie nie pozwala powołać się na podstawę odmowy określoną w § 6 ust. 2 pkt 7 UIG w odniesieniu do wniosku o udostępnienie informacji żądanych przez F. Stefana, gdyż zgodnie z tym przepisem sporna podstawa odmowy nie ma zastosowania do informacji o środowisku objętych § 4 ust. 2 tej ustawy, na których to informacjach oparty został wniosek złożony przez F. Stefana w dniu 26 listopada 2012 r. W ocenie rzeczonego sądu austriacki ustawodawca jedynie w ograniczonym zakresie skorzystał z możliwości uregulowania odmowy udostępnienia informacji o środowisku, jaka została przyznana państwom członkowskim w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2003/4.
- 14 Sąd odsyłający uważa jednak, że chociaż § 4 ust. 2 UIG nakłada na właściwe władze krajowe obowiązek uwzględnienia wniosku F. Stefana, to okazuje się, że udostępnienie żądanych informacji miałyby negatywne skutki dla przysługującego dozorczy wskazanych służ prawa do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., lub art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”).
- 15 W ocenie tego sądu, skoro dyrektywa 2003/4 nie zobowiązuje państw członkowskich do oddalenia wniosku o udostępnienie informacji o środowisku, w sytuacji gdy ich udostępnienie mogłoby mieć negatywny wpływ na możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu, ale w art. 4 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) zezwala jedynie na oddalenie takiego wniosku, to rzeczona dyrektywa upoważnia państwa członkowskie do podjęcia środków niezgodnych z prawami podstawowymi podlegającymi ochronie w Unii Europejskiej, co czyni ją niezgodną z art. 47 akapit drugi karty.
- 16 W tych okolicznościach Unabhängiger Verwaltungssenat Wien postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) W przedmiocie ważności dyrektywy [2003/4]: czy [dyrektywa ta] jest ważna w całości, względnie czy ważne są wszystkie części tejsze dyrektywy [...], w szczególności w świetle wymogów określonych w art. 47 ust. 2 [karty]?
- 2) W przedmiocie wykładni dyrektywy [2003/4]: Jeżeli Trybunał [...] potwierdzi ważność dyrektywy [2003/4] w całości bądź ważność części tejsze dyrektywy [2003/4], [...] w jakim zakresie i przy jakich założeniach przepisy [tej] dyrektywy są zgodne z przepisami [karty] i z wymogami określonymi w art. 6 TUE”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 17 Zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem, jeżeli pytanie skierowane w trybie prejudycjalnym jest identyczne z pytaniem, w którego przedmiocie Trybunał już orzekał, jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, Trybunał może w każdej chwili, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem.
- 18 Powyższy przepis proceduralny należy zastosować w niniejszej sprawie.

W przedmiocie dopuszczalności

- 19 Rząd francuski wyraża wątpliwości co do dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, gdyż w jego ocenie pytania przedstawione przez sąd odsyłający nie są przydatne do rozstrzygnięcia sporu zawisłego przed tym sądem.
- 20 Według rządu francuskiego rozstrzygnięcie rozpatrywanego w postępowaniu głównym sporu nie różniłoby się, gdyby w przepisach prawa austriackiego przewidziano, że podstawa odmowy dotycząca negatywnego wpływu na możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu ma zastosowanie do udostępnienia informacji dotyczących środowiska, takich jak informacje o poziomach i przepływach wody na rzece Drawie, których udostępnienia zażądano w postępowaniu głównym.
- 21 W kontekście sporu rozpatrywanego w postępowaniu głównym negatywny wpływ na możliwość przeprowadzenia rzetelnego procesu oskarżonej osoby mogłoby bowiem wyrzucić nie samo ujawnienie tych informacji, ale ich ewentualne niewłaściwe wykorzystanie przez media.
- 22 Jednakże według rządu tego państwa, który powołuje się w tym względzie na pkt 110–112 wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 28 września 2012 r. *Ressiot i in. przeciwko Francji* (nr 15054/07 i 15066/07), zasada prawa do sprawiedliwego procesu nie stoi na przeszkodzie temu, aby media mogły publikować wiarygodne i precyzyjne informacje, a także informacje oparte na prawidłowych okolicznościach faktycznych, które mają związek z toczącym się postępowaniem karnym, o ile w doniesieniach medialnych zasada ta jest brana pod uwagę.
- 23 Tymczasem w okolicznościach takich jak te analizowane w postępowaniu głównym ryzyko wywarcia negatywnego wpływu na prawo do sprawiedliwego procesu poprzez rozpowszechnienie spornych informacji o środowisku jest trudne do wykazania, gdyż nie chodzi tu o informacje, które same w sobie pozwalają na obciążenie danej osoby odpowiedzialnością karną.
- 24 W tym względzie należy przypomnieć, że stwierdzenie niedopuszczalności pytania prejudycjalnego sformułowanego przez sąd krajowy może mieć miejsce tylko w przypadku, gdy żądana wykładnia prawa Unii Europejskiej pozostaje w sposób oczywisty bez związku z rzeczywistymi okolicznościami lub przedmiotem sporu przed sądem krajowym, jeżeli problem ma charakter hipotetyczny lub gdy Trybunał nie zna okoliczności stanu faktycznego lub prawnego niezbędnych do udzielenia użytecznej odpowiedzi na przedstawione mu pytania (zob. w szczególności wyrok *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 Tymczasem argumentacja rządu francuskiego dotycząca dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest oparta na założeniu, że ujawnienie informacji o środowisku w okolicznościach takich jak te analizowane w postępowaniu głównym nie stanowi naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu w rozumieniu art. 47 akapit drugi karty.
- 26 Jednakże dokonanie takiej oceny leży w zakresie kompetencji sądu odsyłającego. Ponadto ocena ta wymaga dokonania wykładni wskazanego postanowienia karty, o co sąd ten nie zwrócił się do Trybunału w ramach rozpatrywanego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 27 W tym stanie rzeczy nie można uznać, że przedstawione pytania pozostają w oczywisty sposób bez związku z rzeczywistymi okolicznościami lub z przedmiotem postępowania głównego ani że problem ma charakter hipotetyczny.
- 28 Wynika stąd, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 29 W swych pytaniach, które należy przeanalizować łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do wyjaśnienia, czy dyrektywa 2003/4 jest ważna w świetle art. 6 TUE i art. 47 akapit drugi karty.
- 30 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 51 ust. 1 karty poszanowanie praw podstawowych chronionych na mocy tego aktu jest konieczne, w sytuacji gdy przepisy krajowe mieszczą się w zakresie zastosowania prawa Unii (zob. podobnie wyrok Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, pkt 21).
- 31 Wynika stąd, że państwa członkowskie są zobowiązane do poszanowania w szczególności art. 47 akapit drugi karty przy wprowadzaniu w życie dyrektywy 2003/4.
- 32 Co się tyczy kwestii, czy dyrektywa ta, a w szczególności jej art. 4 ust. 2 akapit pierwszy lit. c), upoważnia państwa członkowskie do odstąpienia od przestrzegania tego wynikającego z pierwotnego prawa Unii obowiązku, należy przypomnieć, że akt prawa wtórnego Unii należy też interpretować w miarę możliwości w sposób zgodny z postanowieniami traktatów i zasadami ogólnymi prawa Unii (zob. w szczególności wyrok Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 33 Tymczasem art. 4 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) dyrektywy 2003/4, w którym powołano się na przysługującą jakiegokolwiek osobie możliwość korzystania z prawa do sprawiedliwego procesu, pozwala państwom członkowskim na ustanowienie wyjątku od obowiązku ujawniania informacji o środowisku właśnie w celu umożliwienia im, jeśli wymagają tego okoliczności, poszanowania prawa do sprawiedliwego procesu, przewidzianego w art. 47 akapit drugi karty.
- 34 Ponadto nawet przy założeniu, że państwo członkowskie nie ustanowi takiego wyjątku w swych przepisach mających na celu transpozycję dyrektywy 2003/4, mimo iż w celu poszanowania art. 47 akapit drugi karty wymagają tego okoliczności, należy przypomnieć, że państwa członkowskie są w każdym wypadku zobowiązane do korzystania z zakresu uznania przyznanego im w art. 4 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) tej dyrektywy w sposób zgodny z wymogami wynikającymi ze wskazanego artykułu karty (zob. podobnie wyrok Parlament/Rada, C-540/03, EU:C:2006:429, pkt 104).
- 35 Tymczasem, ponieważ obowiązek zapewnienia przestrzegania zasad prawa Unii spoczywa na wszystkich władzach państw członkowskich w ramach ich kompetencji, w tym na organach administracyjnych i sądowniczych, władze te, w sprawie takiej jak ta rozpatrywana w postępowaniu głównym, są zobowiązane – w wypadku spełnienia przesłanek zastosowania art. 47 akapit drugi karty – do zapewnienia poszanowania zagwarantowanego w tym artykule prawa podstawowego (zob. podobnie wyrok Bjankow, C-249/11, EU:C:2012:608, pkt 64).
- 36 W tym stanie rzeczy nie można zaakceptować wykładni, w myśl której dyrektywa 2003/4 upoważnia państwa członkowskie do przyjmowania środków niezgodnych z art. 47 akapit drugi karty lub z art. 6 TUE. Wskazana dyrektywa nie jest zatem z tego względu nieważna w świetle tych dwóch wymienionych postanowień.
- 37 Wobec powyższego na przedstawione pytania należy udzielić odpowiedzi, że ich analiza nie ujawniła niczego, co mogłoby mieć wpływ na ważność dyrektywy 2003/4.

W przedmiocie kosztów

- 38 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Analiza przedstawionych pytań nie ujawniła niczego, co mogłoby mieć wpływ na ważność dyrektywy 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej dyrektywę Rady 90/313/EWG.

Podpisy